

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
Кафедра менеджменту та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Управління фінансовим станом підприємства
(на прикладі ТОВ «Хмельницьк-Млин», м. Хмельницький)

КвРМН. 23230.01.11.ПЗ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 073 Менеджмент
Шифр і назва спеціальності

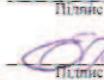
Освітня програма Менеджмент
Назва освітньої програми

Виконав студент 4 курсу, група МН-21-1
Шифр

Микола ФРАНКЕВИЧ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник ст. викл. каф. МА
Науковий ступінь, звання

Олена КОСІЮК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер ст. викл. каф. МА

Олена КОСІЮК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри менеджменту
та адміністрування

Ніда ТЮРИНА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

25 06 2025 р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму
 Кафедра менеджменту та адміністрування
 Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Галузь знань 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність 073 Менеджмент
 Освітня програма Менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Н. Тимошенко

“ 3 ” 07 2025

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Франкевича Миколи Вікторовича

1. Тема роботи Управління фінансовим станом підприємства (на прикладі ТОВ «Хмельницьк-млин», м. Хмельницький)

керівник ст. викладач кафедри менеджменту та адміністрування Косіюк Олена Миколаївна
 Затверджена наказом ректора університету від “07” лютого 2025 р. № 23, додаток 6

2. Строк подання студентом роботи на кафедру червень 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи статті, монографії, навчальні посібники з заданої теми, статистична інформація підприємства, бухгалтерська звітність, інформація мережі Інтернет, тощо.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретико-методичні засади управління фінансовим станом підприємства. 2. Оцінка діяльності і фінансового стану ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН». 3. Шляхи покращення управління фінансовим станом ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН»

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень):

Характеристика складових фінансового стану підприємства. Етапи формування фінансової стратегії підприємства. Основні завдання для досягнення фінансової стійкості підприємства. Організаційна структура управління ТОВ «Хмельницьк-Млин». Таблиці з основними економічними показниками діяльності підприємства за 2022-2024 рр. Горизонтальний аналіз активів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022-2024 рр. Горизонтальний аналіз пасивів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022-2024 рр. Показники фінансового стану підприємства: ліквідність, рентабельність, платоспроможність, фінансова стійкість. Пропозиції щодо покращення фінансового стану підприємства: схема впровадження інструментів фінансового управління, зокрема механізм управління прибутковістю, ефективністю використання активів та власного капіталу. Графіки динаміки змін основних фінансових показників. Порівняльний аналіз власного капіталу та зобов'язань підприємства. Візуалізація напрямів вдосконалення фінансової стратегії підприємства в умовах економічної нестабільності.

6. Консультанти по проєкту (роботі), із зазначенням розділів, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання прийнято
1. Теоретико-методичний	Косіюк О.М		
2. Дослідницько-аналітичний	Косіюк О.М		
3. Проектно-рекомендаційний	Косіюк О.М.		
4. Нормоконтроль	Косіюк О.М		

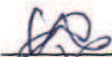
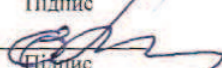
7. Дата видачі завдання лютий 2025р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів (розділів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Лютий 2025р.	
2.	Одержання індивідуального завдання	Лютий 2025р.	
3.	Складання календарного плану графіка написання кваліфікаційної роботи	Лютий 2025р.	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи: підбір та вивчення літератури, участь у виконанні науково-дослідних робіт, інші заходи	Лютий 2025р.	
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	Лютий 2025р.	
6.	Підготовка першого розділу	Березень 2025 р.	
7.	Підготовка другого розділу	Квітень 2025 р.	
8.	Підготовка третього розділу	Травень 2025 р.	
9.	Підготовка висновків	Травень 2025 р.	
10.	Здача науковому керівнику	Травень 2025 р.	
11.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	Травень 2025 р.	
12.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	Травень 2025 р.	
13.	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	Червень 2025 р.	
14.	Одержання відгуку наукового керівника	Червень 2025 р.	
15.	Одержання рецензії зовнішнього рецензента	Червень 2025 р.	
16.	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 2025 р.	

Студент

Керівник роботи

Підпис

Підпис

Микола ФРАНКЕВИЧ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Олена КОСПОК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

Франкевич Микола Вікторович. Управління фінансовим станом підприємства (на прикладі ТОВ «Хмельницьк-Млин», м. Хмельницький).

Керівник роботи – ст. викладач кафедри МА Косіюк О.М. Кваліфікаційна робота бакалавра складається: 58 сторінки, 6 рисунків та 8 таблиць, 29 джерел.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФІНАНСОВИЙ СТАН, АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ.

Метою даного кваліфікаційного дослідження було: проведення аналізу фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» і розробка практичних рекомендацій щодо його покращення.

У вступі обґрунтовано актуальність теми – забезпечення стабільного фінансового стану підприємства в умовах економічної нестабільності. Вказано, що фінансовий стан є ключовим фактором конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та здатності до розвитку.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи управління фінансовим станом, описано методи оцінки фінансового стану підприємства та фінансової стійкості.

У другому розділі надано характеристику діяльності підприємства ТОВ «Хмельницьк-Млин»: структури управління, продукції, організаційно-правової форми. Проведено аналіз техніко-економічних і фінансових показників діяльності підприємства за 2022-2024 роки.

У третьому розділі запропоновано рекомендації щодо покращення прибутковості ТОВ «Хмельницьк-Млин» та підвищенні фінансової стійкості на основі оптимізації використання ресурсів і капіталу.

Висновки та рекомендації узагальнюють результати дослідження.

25 06 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1 Сутність фінансового стану підприємств	10
1.2 Методи оцінки фінансового стану підприємства	15
1.3 Характеристика особливостей управління фінансовим станом підприємства	21
2 ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ І ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН»	25
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Хмельницьк-Млин».....	25
2.2 Аналіз фінансових ресурсів ТОВ «Хмельницьк-Млин»	31
2.3 Оцінка фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин»	38
3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН»	45
3.1 Основні напрямки вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин»	45
3.2 Пропозиції щодо підвищення прибутковості підприємства.....	49
ВИСНОВКИ	56
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	59
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

У сучасних умовах функціонування національної економіки, що характеризуються нестабільністю ринкової кон'юнктури, високим рівнем конкуренції та зростаючими вимогами до ефективності ведення бізнесу, особливої ваги набуває проблема забезпечення стабільного фінансового стану підприємства.

Управління фінансовим станом підприємства є однією з найважливіших складових загальної системи стратегічного управління, оскільки саме фінансові результати діяльності визначають не лише його поточну платоспроможність, а й інвестиційну привабливість, конкурентоспроможність, здатність до розвитку та адаптації в умовах змін зовнішнього середовища.

Фінансовий стан підприємства – це комплексна характеристика, що відображає рівень ефективності використання його фінансових ресурсів, збалансованість активів і пасивів, структуру капіталу, рентабельність діяльності, ліквідність та ділову активність. Його оцінка є невід'ємною складовою як внутрішнього, так і зовнішнього фінансового аналізу. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інвестування, кредитування, реструктуризації боргів або модернізації основних фондів без належної оцінки фінансового стану неможливе.

Управління фінансовим станом – це динамічний процес, що включає постійний моніторинг фінансових показників, аналіз фінансових звітів, прогнозування майбутніх доходів та витрат, а також планування заходів щодо зміцнення платоспроможності, нарощування капіталу та забезпечення фінансової безпеки. Цей процес передбачає активне застосування фінансових інструментів, таких як бюджетування, контролінг, фінансове планування та ризик-менеджмент. Ефективне управління фінансами дозволяє підприємству досягти фінансової стабільності, зменшити залежність від зовнішніх джерел

фінансування, оперативно реагувати на виклики зовнішнього середовища та забезпечити реалізацію стратегічних цілей.

Таким чином, питання управління фінансовим станом підприємства є надзвичайно актуальним у контексті забезпечення сталого розвитку бізнесу, підтримання економічної рівноваги та досягнення довгострокової конкурентоспроможності. Від якості управління фінансами залежить ефективність функціонування підприємства, його здатність до зростання, інноваційного розвитку та збереження позицій на ринку.

Метою даної кваліфікаційної роботи стало дослідження фінансового стану підприємства та розробка практичних рекомендацій щодо його покращення в ТОВ «Хмельницьк-Млин».

Для досягнення цієї мети були визначені такі завдання:

- розкрити сутність фінансового стану підприємства;
- виділити методи оцінки фінансового стану підприємства;
- навести характеристики особливостей управління фінансовим станом підприємства;
- виконати аналіз фінансових показників ТОВ «Хмельницьк-Млин»;
- провести оцінку фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин»;
- визначити напрямки вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин»;
- сформулювати пропозиції щодо підвищення прибутковості підприємства.

Об'єктом дослідження є умови, які впливають на фінансово-господарську діяльність ТОВ «Хмельницьк-Млин».

Предметом дослідження являється сукупність фінансових показників та управлінських рішень, що впливають на фінансовий стан ТОВ «Хмельницьк-Млин».

У процесі дослідження було застосовано низку взаємодоповнюючих методичних підходів, які забезпечили комплексний аналіз фінансового становища підприємства в умовах економічної нестабільності. Аналіз наукової

літератури дав змогу опрацювати теоретичні основи фінансового менеджменту та окреслити актуальні концепції стабілізації діяльності підприємств в умовах зовнішніх загроз. Застосування фінансового аналізу дозволило оцінити основні показники ефективності, виявити недоліки у фінансовій структурі та відстежити зміни у динаміці. Метод порівняльного аналізу допоміг зіставити отримані результати з даними інших підприємств галузі або попередніх звітних періодів, що дало можливість краще оцінити конкурентні переваги та ризики. Для візуалізації результатів використовувалися графіки та таблиці.

Запропоновані рекомендації та сформовані аналітичні висновки та можуть бути впроваджені у реальних умовах господарської діяльності з метою поліпшення фінансового стану підприємства, а також можуть бути використані іншими компаніями, які стикаються з аналогічними труднощами.

Кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи з відповідними підрозділами, висновки, список використаних джерел і додатки.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансового стану підприємства

Фінансова спроможність підприємства виступає одним із ключових показників його надійності, стійкості до ризиків і здатності до зростання. Проведення оцінки фінансової спроможності дозволяє визначити перспективи виконання фінансових зобов'язань, привабливість для інвесторів і потенціал довготривалого розвитку. Розробка фінансової стратегії відіграє вирішальну роль у забезпеченні цілеспрямованого управління ресурсами та досягненні пріоритетних цілей організації. У межах цього дослідження розглядається зміст поняття фінансового стану та фінансової стратегії, їх елементи й значущість для ефективної роботи підприємства [1].

Фінансовий стан підприємства характеризує його здатність підтримувати стабільність, дотримуватись строків розрахунків із партнерами та оптимально використовувати наявні ресурси. Для його об'єктивного оцінювання здійснюється аналіз фінансових документів – зокрема балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів.

Ключові характеристики фінансового стану охоплюють наявність достатніх коштів для операційної діяльності, ефективність їх розподілу, рівень платоспроможності, кредитоспроможності, а також якість відносин із постачальниками та клієнтами. При цьому фінансовий стан формується під впливом як внутрішніх особливостей підприємства, так і зовнішнього середовища, що може викликати відхилення від запланованих фінансових показників [2].

Збереження задовільного фінансового стану потребує системної роботи над плануванням заходів, а також регулярного прогнозування грошових надходжень на основі реалістичних економічних розрахунків (рис. 1.1).

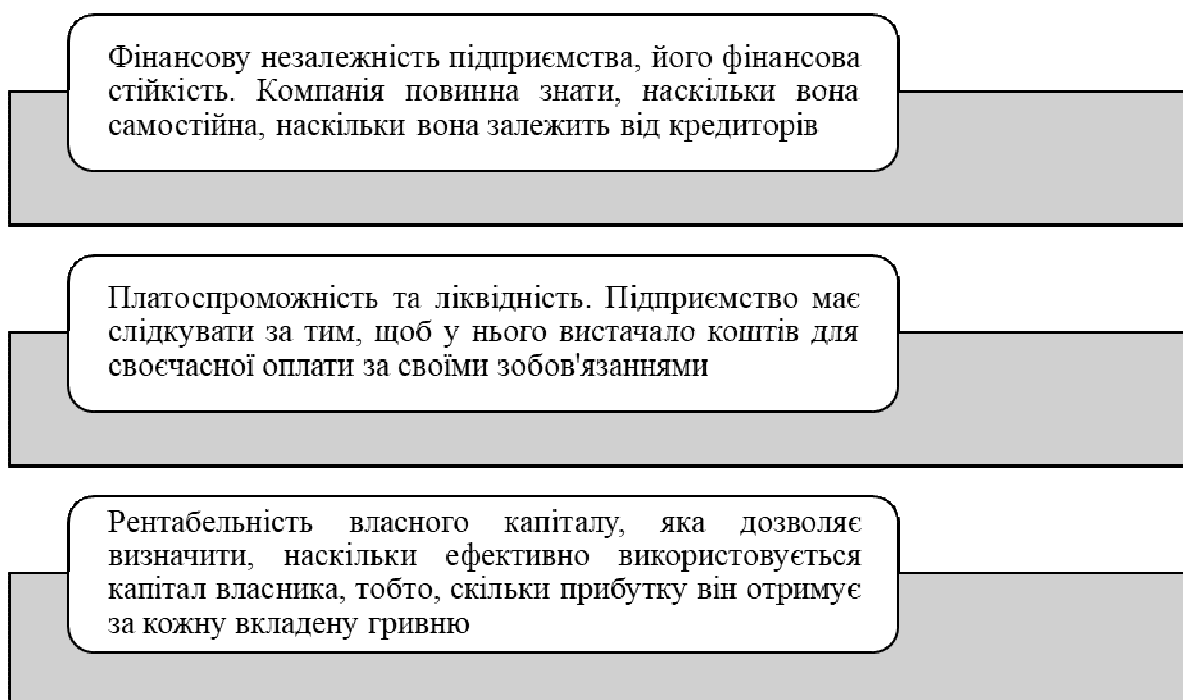

Рисунок 1.1 – Характеристика складових фінансового стану підприємства*

Сформовано автором на основі джерел [3-4].

Оцінювання фінансового стану підприємства здійснюється шляхом проведення фінансового аналізу, який охоплює вивчення звітів про прибутки та збитки, рух грошових коштів, а також змін у капіталі. Цей аналіз є складовою економічного дослідження, що зосереджується на оцінці результатів фінансової діяльності компанії. Завдяки фінансовому аналізу можна отримати чітке уявлення про ефективність використання фінансових ресурсів, виявити чинники, які впливають на прибутковість підприємства, а також проаналізувати структуру та динаміку його зобов'язань. Такий підхід дозволяє виявити основні фінансові тенденції, оцінити інвестиційні ризики та сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості та зміцнення позицій компанії на ринку [5].

Ретельна оцінка фінансового стану сприяє оперативному коригуванню стратегії розвитку підприємства, ефективному розподілу ресурсів і скороченню витрат, що в комплексі підвищує результативність фінансового управління.

Фінансовий стан, як комплексна характеристика ефективності використання ресурсів, виступає фундаментом для стратегічного планування. У разі нестабільного або слабкого фінансового становища підприємство зобов'язане вживати заходів, спрямованих на скорочення витрат, реструктуризацію зобов'язань та поліпшення управління активами. У такій ситуації акцент робиться на досягненні стабільності фінансових потоків, підвищенні ефективності операційної діяльності та мінімізації потенційних загроз.

Важливою складовою формування ефективної фінансової стратегії є фінансовий аналіз, який дозволяє точно оцінити наявний фінансовий стан підприємства. Завдяки йому можливо виявити збиткові напрями діяльності, визначити слабкі місця у фінансовій структурі та прийняти обґрунтовані рішення щодо реорганізації, оптимізації витрат або структурних змін. Особливу увагу при цьому приділяють аналізу прибутковості – ключового показника для акціонерів, керівництва та потенційних інвесторів. Саме рівень прибутку відображає фінансову результативність діяльності підприємства та надає змогу формувати стратегічні резерви для подальшого зростання [8].

Оцінювання фінансового стану забезпечує основу для розробки ефективної фінансової політики, прийняття управлінських рішень і своєчасного реагування на внутрішні й зовнішні виклики. Фінансова стратегія підприємства – довгостроковий план дій, спрямований на забезпечення стабільного функціонування та поступового зростання організації. Вона включає широкий спектр заходів, пов'язаних із плануванням і контролем за рухом фінансових потоків, управлінням інвестиційною діяльністю, оптимізацією доходів і витрат.

Основні етапи формування фінансової стратегії наведено на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Характеристика етапів формування фінансової стратегії підприємства [6]

Фінансова стратегія може набувати різних форм залежно від конкретного стану фінансових ресурсів, ринкової позиції та стратегічних завдань підприємства.. Так, у ситуації, коли підприємство стикається з кризовими явищами, застосовується антикризова стратегія управління фінансами. Основною метою такої стратегії є відновлення платоспроможності, покращення структури витрат, зниження фінансових ризиків та стабілізація грошових потоків. Цей підхід дозволяє швидко реагувати на загрози й адаптуватися до нових економічних умов.

У стабільному періоді, коли підприємство має позитивну динаміку розвитку та фінансову рівновагу, можливе впровадження стратегій зростання. Що може включати розширення сфери діяльності, вихід на нові ринки, залучення інвестицій або впровадження інноваційних технологій. За таких умов

фінансова стратегія спрямовується на підвищення капіталізації, оптимізацію інвестиційної діяльності та зміцнення конкурентоспроможності [7].

1.2 Методи оцінки фінансового стану підприємства

Оцінювання фінансового стану підприємства базується на застосуванні низки методичних підходів, що забезпечують глибокий і всебічний аналіз господарської діяльності компанії. Такі підходи дозволяють своєчасно виявляти переваги й недоліки у фінансовому управлінні, прогнозувати можливості подальшого розвитку та реагувати на потенційні загрози у зовнішньому середовищі. Основна мета такого аналізу – отримання точної інформації про фінансову стабільність підприємства, його здатність виконувати зобов'язання, генерувати прибуток і зберігати ефективність в умовах динамічного ринку. Методичні підходи ґрунтуються на інтеграції аналітичних інструментів, технік і моделей, які разом формують цілісне бачення фінансового стану підприємства [9].

Аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства показує, що для отримання повної та об'єктивної картини діяльності необхідно використовувати комплексний підхід, який включає як кількісні, так і якісні інструменти. Кожен із методів виконує свою функцію та доповнює інші, забезпечуючи глибоке розуміння фінансового положення компанії. Аналіз бухгалтерської звітності є базовим методом, який передбачає опрацювання ключових фінансових документів - балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів тощо. Цей підхід дозволяє отримати структуроване уявлення про ресурси підприємства, його зобов'язання та результати діяльності за звітний період. Такий аналіз часто є першим етапом у дослідженні фінансового стану.

Існує кілька основних методів оцінки фінансового стану, які наведено в табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Основні методи оцінки фінансового стану підприємства

Назва методу	Суть методу
Аналіз бухгалтерської звітності	Оцінка фінансових документів (баланс, звіт про прибутки і збитки, рух грошових коштів тощо).
Аналіз рентабельності	Дослідження прибутковості діяльності підприємства та ефективності використання ресурсів.
Аналіз ліквідності	Оцінка здатності компанії своєчасно погашати короткострокові зобов'язання.
Аналіз фінансової стійкості	Визначення можливості підприємства зберегти стабільність у довгостроковому періоді.
Порівняльний аналіз	Порівняння показників підприємства з аналогічними даними конкурентів і галузевими стандартами.
Прогнозний аналіз	Оцінка майбутніх фінансових результатів на основі трендів та статистичних даних.
Аналіз грошових потоків	Вивчення руху готівкових коштів для визначення платоспроможності та інвестиційних можливостей.
Аналіз інвестиційної привабливості	Визначення рівня зацікавленості інвесторів у вкладенні коштів у підприємство.
SWOT-аналіз	Оцінка внутрішніх сильних і слабких сторін, а також зовнішніх можливостей і загроз.

*Складено автором на основі джерел: [10-11].

Дослідження рентабельності поглиблює аналіз, оскільки фокусується на здатності підприємства генерувати прибуток у співвідношенні до вкладених ресурсів. Оцінка рентабельності дає змогу виявити, наскільки ефективно компанія використовує свої активи, капітал або оборотні кошти. Це особливо важливо в умовах конкурентного середовища, де прибутковість є одним із ключових показників успішності. Аналіз ліквідності доповнює загальну картину, визначаючи короткострокову платоспроможність підприємства, тобто його можливість своєчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами, кредиторами та працівниками. Застосування коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютної ліквідності дозволяє більш точно оцінити ризики неплатоспроможності.

Показники фінансової стійкості допомагають зрозуміти довгострокову перспективу функціонування підприємства. Тут увага приділяється структурі капіталу, рівню заборгованості, співвідношенню власних і позикових коштів. Якщо компанія має високий рівень фінансової незалежності, вона менш вразлива до зовнішніх впливів, наприклад, змін кон'юнктури ринку чи зростання процентних ставок. Метод порівняння з галузевими стандартами або даними конкурентів дозволяє визначити конкурентну позицію підприємства. Такий аналіз не лише показує, наскільки ефективною є фінансова політика конкретного підприємства, а й виявляє можливості для підвищення ефективності за рахунок впровадження кращих практик.

Прогнозний аналіз орієнтований на майбутнє і базується на вивченні трендів, динаміки показників та використанні статистичних моделей. Це важливо для стратегічного планування, оскільки дозволяє розробити заходи для запобігання можливим фінансовим труднощам або навпаки – ефективно скористатися сприятливими умовами на ринку.

Оцінка грошових потоків дозволяє проаналізувати реальний рух коштів у межах підприємства, що особливо важливо в умовах недостатнього прибутку або коливання попиту. Такий аналіз дає змогу визначити, чи здатна компанія підтримувати операційну діяльність без зовнішнього фінансування. Аналіз інвестиційної привабливості є ключовим для залучення зовнішніх джерел капіталу. Він враховує не лише фінансові результати, а й перспективи розвитку, інноваційний потенціал, управлінські практики та рівень ризику.

Завершальним компонентом є SWOT-аналіз, який дозволяє поєднати як фінансові, так і нефінансові аспекти функціонування компанії. Він допомагає оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, зовнішні можливості і загрози, що у сукупності створює підґрунтя для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Отже, ефективна оцінка фінансового стану неможлива без інтеграції зазначених методів. Вони не лише дозволяють виявити поточний рівень

фінансового здоров'я підприємства, а й формують основу для розробки обґрунтованої фінансової стратегії, адаптованої до сучасних економічних умов.

Для досягнення мети фінансової стійкості підприємства можна виділити низку таких завдань (рис. 1.3).

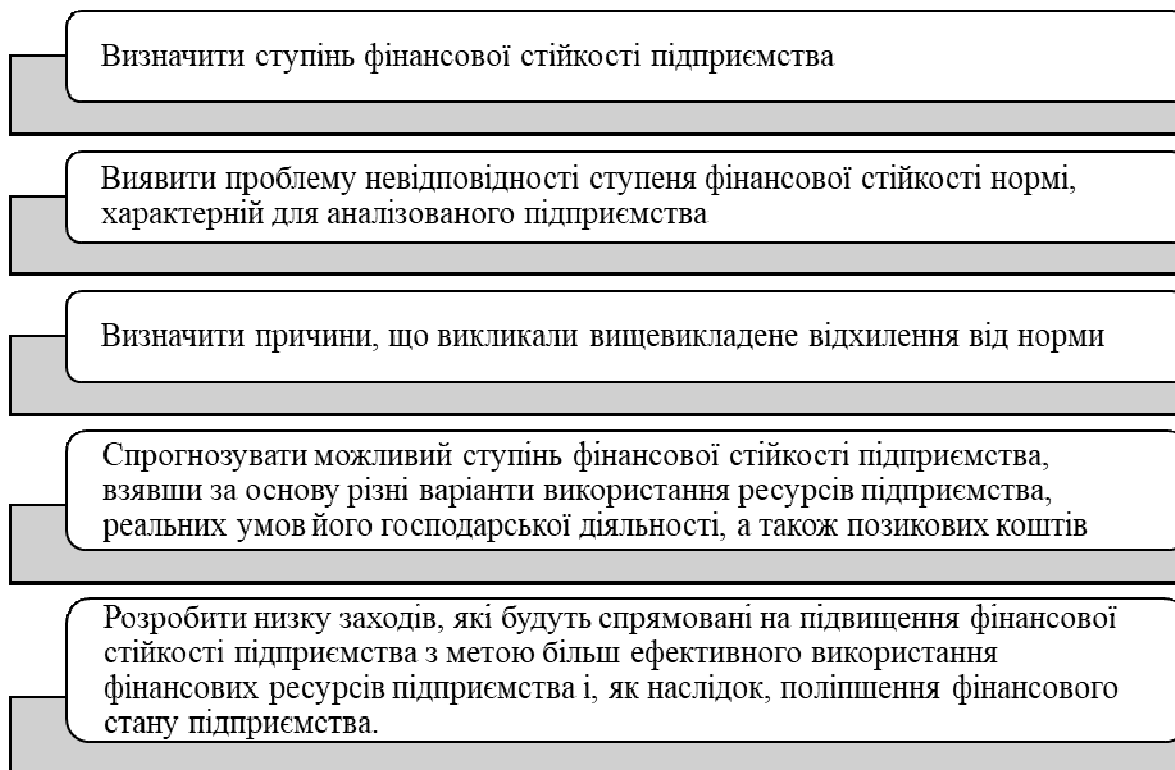

Рисунок 1.3 – Ключові завдання мети фінансової стійкості підприємства*

Підготовлено автором на основі джерел:[12-13].

Оцінювання фінансової стійкості підприємства дозволяє встановити рівень ефективності використання фінансових ресурсів у межах певного періоду. Такий аналіз дає змогу з'ясувати, наскільки структура та обсяг фінансів відповідали внутрішнім потребам компанії і зовнішнім ринковим умовам. Цей аспект є важливим, оскільки низький рівень фінансової стійкості може призвести до втрати здатності виконувати фінансові зобов'язання, що своєю чергою порушує безперервність виробництва та стримує перспективи розвитку. Проте надто висока стійкість, яка виражається в надмірній обережності при розподілі ресурсів, може обмежити динаміку росту підприємства та гальмувати впровадження оновлень [14].

Фінансова стійкість є одним із ключових індикаторів, що використовується для загальної оцінки фінансового стану підприємства. Вона відображає здатність компанії протистояти зовнішнім викликам і стабільно функціонувати навіть за умов нестабільної економічної ситуації. За умови належного стратегічного планування та адаптивного управління підприємство здатне витримувати серйозні виклики та виходити з криз із мінімальними втратами [15].

У зв'язку з цим у таблиці 1.2 наведемо основні показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства.

Використання широкого спектру фінансових показників у процесі аналізу забезпечує комплексне розуміння реального становища підприємства. Такий підхід дозволяє виявити як його конкурентні переваги, так і слабкі сторони, що, у свою чергу, є базою для розробки обґрунтованих управлінських рішень. Оцінка на основі цих показників формує передумови для стратегічного планування і прогнозування подальшої динаміки розвитку підприємства у довгостроковій перспективі [20].

Визначення фінансового стану шляхом аналізу системи ключових індикаторів дозволяє скласти неупереджену оцінку щодо ефективності використання ресурсів, фінансової стабільності та прибутковості підприємства. Показники ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності є особливо інформативними, адже вони виявляють, наскільки підприємство спроможне виконувати свої зобов'язання, генерувати прибуток і ефективно управляти фінансовими потоками. Наприклад, високий рівень рентабельності сигналізує про ефективне управління капіталом, тоді як повільна оборотність дебіторської заборгованості або запасів може свідчити про проблеми з організацією ресурсних процесів. Завдяки системному аналізу можна вчасно ідентифікувати ризики, формувати ефективні фінансові рішення та забезпечувати гнучкість у стратегічному плануванні [21].

Таблиця 1.2 – Характеристика розрахунку основних показників фінансового стану підприємства

Група показників	Назва показника	Характеристика	Розрахунок
Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії	Частка власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування	Власний капітал / Валюта балансу
	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	Здатність покривати поточні активи власним капіталом	(Власний капітал – Необоротні активи) / Оборотні активи
Ліквідність та платоспроможність	Коефіцієнт загальної ліквідності	Здатність погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів	Оборотні активи / Поточні зобов'язання
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Здатність миттєво виконати зобов'язання за рахунок грошових коштів	Грошові кошти / Поточні зобов'язання
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів	Швидкість обороту активів	Виручка / Середньорічна сума активів
	Оборотність дебіторської заборгованості	Ефективність роботи з боржниками	Виручка / Середньорічна дебіторська заборгованість
	Оборотність запасів	Частота перетворення запасів у реалізовану продукцію	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічні запаси
Рентабельність	Рентабельність активів (ROA)	Прибутковість активів	Чистий прибуток / Середньорічна сума активів × 100%
	Рентабельність власного капіталу (ROE)	Ефективність використання власного капіталу	Чистий прибуток / Сер. сума власного капіталу × 100%
	Рентабельність продукції (ROS)	Прибутковість реалізації	Чистий прибуток / Виручка × 100%

* Сформовано автором на основі джерел[16-19].

Методологічні основи оцінки фінансового стану мають багаторівневий характер і спрямовані на підтримку обґрунтованого управління розвитком підприємства. Вони дають змогу здійснювати точну діагностику поточної ситуації та приймати ефективні рішення з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх умов функціонування.

1.3 Характеристика особливостей управління фінансовим станом підприємства

Управління фінансовим станом підприємства є складним, багатограним процесом, що охоплює сукупність дій, спрямованих на забезпечення його стабільності, платоспроможності та здатності ефективно функціонувати в умовах постійних змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Особливості цього управління обумовлені низкою факторів, серед яких можна виокремити специфіку фінансово-господарської діяльності підприємства, галузеву належність, масштаб діяльності, доступ до фінансових ресурсів, структуру капіталу, рівень організаційної культури та компетентність управлінського персоналу. Фінансовий стан підприємства визначається як сукупність показників, що відображають рівень його фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності, ділової активності та здатності розраховуватись за своїми зобов'язаннями. Управління цим станом передбачає постійний моніторинг та оцінку основних фінансових показників, аналіз динаміки зміни активів і пасивів, ефективності використання ресурсів, структури доходів і витрат, а також здатності генерувати прибуток у короткостроковому та довгостроковому періодах [22].

Однією з ключових особливостей управління фінансовим станом є необхідність системного підходу, що враховує взаємозв'язок між усіма функціональними підсистемами підприємства. Наприклад, рішення щодо інвестиційної діяльності, вибору джерел фінансування чи управління оборотними активами безпосередньо впливають на загальний фінансовий стан. Тому керівництво має забезпечити комплексне управління усіма видами фінансових потоків, враховуючи стратегічні цілі підприємства та поточну економічну кон'юнктуру. Важливу роль у цьому процесі відіграє прогнозування та планування фінансових показників. Планування дозволяє заздалегідь визначити фінансові потреби підприємства, сформувати резерви

ліквідності, передбачити можливі ризики та розробити заходи щодо їх мінімізації. Фінансове прогнозування базується на аналітичних розрахунках, моделюванні різних сценаріїв розвитку подій та визначенні впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на фінансову стабільність.

Ще однією характерною рисою управління фінансовим станом є гнучкість та адаптивність до змін. Економічне середовище, в якому функціонує підприємство, постійно змінюється під впливом ринкових коливань, інфляційних процесів, змін у законодавстві, коливань валютного курсу та інших факторів. У зв'язку з цим, ефективна система управління фінансами має бути здатною оперативно реагувати на нові виклики, адаптувати фінансову політику до змін і забезпечувати збереження фінансової рівноваги. Особливу увагу слід приділяти управлінню ризиками – одним із ключових напрямів фінансової роботи. Йдеться про ідентифікацію потенційних загроз, оцінку їх впливу на діяльність підприємства та впровадження механізмів запобігання фінансовим втратам [23].

В управлінні фінансовим станом важливу роль відіграє також оптимізація структури капіталу. Підприємство має забезпечити ефективне співвідношення між власним і позиковим капіталом, оскільки надмірна заборгованість може призвести до фінансових труднощів, а надто консервативна стратегія фінансування – до втрати можливостей зростання. Оптимальна структура капіталу дозволяє досягти балансу між прибутковістю та фінансовою стійкістю. З метою збереження стабільності необхідно також раціонально управляти обіговими активами – запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами – з тим, щоб забезпечити достатній рівень ліквідності та уникнути дефіциту обігових коштів.

Особливості управління фінансовим станом проявляються в організаційних аспектах, у структурі фінансової служби, компетенціях персоналу, рівні автоматизації фінансових процесів. Ефективне управління можливе лише за умови налагодженої системи внутрішнього контролю, точного обліку фінансово-господарських операцій, достовірної звітності та

прозорості фінансових даних. У цьому контексті значну роль відіграє фінансова аналітика, яка надає керівництву підприємства обґрунтовану інформацію для прийняття управлінських рішень. Регулярне проведення фінансового аналізу – горизонтального, вертикального, коефіцієнтного, порівняльного – дозволяє своєчасно виявляти проблеми, оцінювати ефективність управлінських заходів і коригувати фінансову політику [24].

Ще однією характерною рисою є стратегічна спрямованість фінансового управління. Необхідно не лише забезпечувати поточну платоспроможність та рентабельність підприємства, а й формувати довгострокові орієнтири фінансового розвитку. У цьому аспекті управління фінансовим станом передбачає формування фінансової стратегії, яка базується на місії, візії та цільових установках підприємства. Така стратегія охоплює політику інвестування, дивідендну політику, політику управління витратами, управління активами й пасивами, оцінку та реалізацію проектів, фінансове забезпечення інноваційної діяльності тощо [25].

Таким чином, управління фінансовим станом підприємства є критично важливою функцією менеджменту, що охоплює широкий спектр завдань – від аналізу і контролю до планування та стратегічного управління. Його особливості полягають у необхідності забезпечення фінансової стабільності в умовах нестабільного ринкового середовища, досягнення оптимального рівня ліквідності, рентабельності та платоспроможності, а також у здатності підприємства адаптуватися до нових викликів і використовувати фінансові ресурси як інструмент сталого розвитку.

Висновки до розділу 1

Фінансовий стан підприємства є основоположною характеристикою його ефективності, що визначає рівень платоспроможності, стійкості до зовнішніх ризиків і здатності до стратегічного розвитку. Його аналіз забезпечує керівництво інформацією для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, зокрема щодо оптимізації ресурсів, підвищення прибутковості та мінімізації ризиків. Оцінка фінансового стану здійснюється шляхом комплексного аналізу звітності та формує підґрунтя для розробки дієвої фінансової стратегії, що враховує внутрішні особливості підприємства та зовнішні економічні умови.

Методи оцінки фінансового стану підприємства охоплюють як традиційні інструменти аналізу звітності, ліквідності, рентабельності, стійкості, так і сучасні підходи на основі прогнозування, порівняння та SWOT-аналізу. Їх комплексне застосування дозволяє отримати повну картину фінансового «здоров'я» підприємства, виявити внутрішні проблеми, оцінити конкурентоспроможність та сформувані реалістичні стратегії розвитку. Такий підхід забезпечує своєчасну діагностику ризиків і створює основу для прийняття управлінських рішень, спрямованих на зміцнення фінансової стабільності підприємства.

Управління фінансовим станом підприємства вимагає системного, гнучкого й стратегічно орієнтованого підходу, який охоплює прогнозування, планування, моніторинг та оперативне реагування на зміни у внутрішньому й зовнішньому середовищі. Ефективне фінансове управління базується на інтеграції аналітики, оптимізації структури капіталу, управлінні ризиками та адаптації до ринкових умов. Центральною метою цього процесу є забезпечення стабільної платоспроможності та рентабельності підприємства, що сприяє довготривалому зростанню та конкурентній перевазі в динамічному економічному середовищі.

2 ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ І ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Хмельницьк-Млин»

ТОВ «Хмельницьк-Млин» – це сучасне підприємство, що здійснює діяльність у сфері переробки зернових культур, зокрема, виробництва борошна вищого та першого сортів, круп, комбікормів, а також супутньої продукції зернопереробної промисловості. Підприємство розташоване на території Хмельницької області. Географічне розташування підприємства дозволяє ефективно забезпечувати його сировинною базою, а також здійснювати логістичне обслуговування споживачів у різних регіонах країни [26].

Основною метою діяльності підприємства є задоволення потреб споживачів у високоякісній борошняній продукції та досягнення сталого прибуткового розвитку на основі ефективного використання виробничих потужностей і фінансових ресурсів. У своїй роботі ТОВ «Хмельницьк-Млин» орієнтується на сучасні технології виробництва, дотримання санітарно-гігієнічних норм, сертифікацію продукції відповідно до українських та міжнародних стандартів якості. Підприємство постійно модернізує обладнання, впроваджує енергоощадні технології, оптимізує витрати, що дозволяє підвищувати конкурентоспроможність продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

ТОВ «Хмельницьк-Млин» функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Така організаційно-правова форма передбачає наявність засновників, що несуть відповідальність у межах своїх часток у статутному капіталі. На підприємстві впроваджено лінійно-функціональну структуру

управління (рис. 2.1).

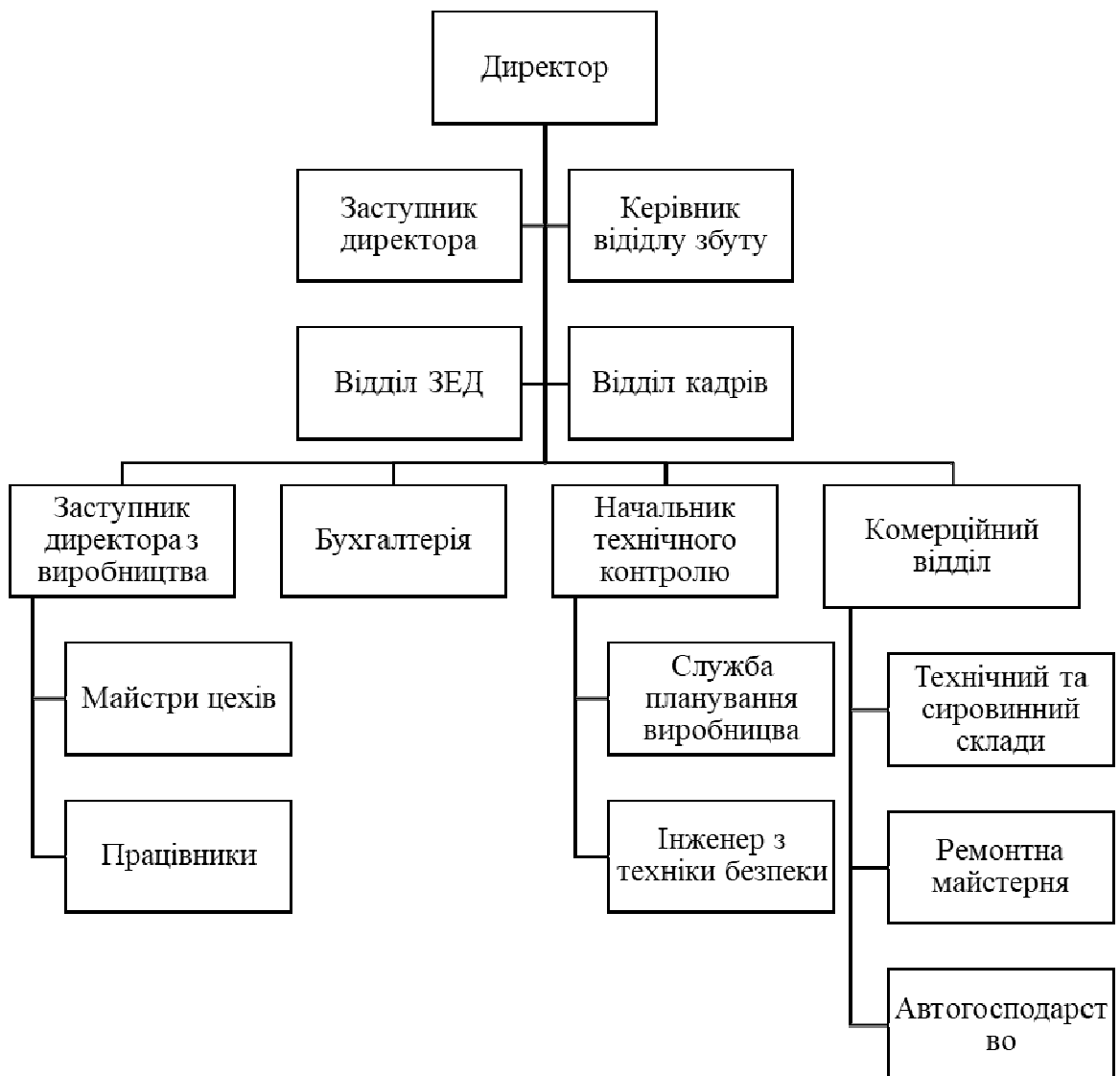

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Організаційна структура управління ТОВ «Хмельницьк-Млин» має ієрархічний характер з чітко визначеним розподілом функцій і підпорядкування. Ключову управлінську роль виконує директор, який координує діяльність підприємства загалом. Йому безпосередньо підпорядковуються заступники директора, кожен із яких відповідає за окремий напрям. Функціональні підрозділи охоплюють як адміністративну, так і виробничу сфери.

Загалом структура підприємства є функціональною, що дозволяє ефективно розподіляти обов'язки, забезпечувати контроль за основними процесами і досягати стратегічних цілей через спеціалізацію кожного підрозділу.

На наступному етапі проаналізуємо основні техніко-економічні показники діяльності підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Основні економічні показники діяльності ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022-2024 роки

Показники	Рік			Асб.відхилення (+/-)	
	2022	2023	2024	2024/2022	2024/2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1 555 685	1 268 174	1 814 709	259024	546535
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1 438 408	1 152 551	1 621 901	183493	469350
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	117 277	115 623	192 808	75531	77185
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	28 513	3 274	71 836	43323	68562
Чистий прибуток, тис. грн	24 523	67	60 802	36279	60735
Загальна вартість активів, тис. грн	1 777 120	1 832 662	3 180 282	1403162	1347620
Загальна вартість основних засобів, тис. грн	687 712	713 253	688 486	774	-24767
Віддача основних засобів, грн	2,3	1,8	2,6	0	1
Середньооблікова чисельність працівників, осіб.	245	285	285	40	0
Середньорічна продуктивність праці 1-го працівника, тис. грн/ос.	6349,73	4449,73	6367,40	18	1918
Власний капітал, тис. грн	42 785	42 852	103 046	60261	60194
Рентабельність продажів, %	1,58	0,01	3,35	1,77	3,35
Рентабельність активів, %	1,38	0,004	1,91	0,53	1,91
Рентабельність власного капіталу, %	57,32	0,16	59,00	1,69	58,85

Аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022–2024 роки свідчить про суттєве покращення фінансово-господарської діяльності підприємства впродовж аналізованого періоду, особливо у 2024 році. Перш за все, чистий дохід від реалізації продукції демонструє стійку позитивну динаміку: у 2022 році він становив 1555685 тис. грн, у 2023 році – зменшився до 1268174 тис. грн, але вже у 2024 році зріс до 1814709 тис. грн. Порівняно з 2022 роком, відбулося зростання на 259024 тис. грн, а в порівнянні з 2023 роком – на 546535 тис. грн, що свідчить про активізацію збутової діяльності та покращення ринкових позицій підприємства. Собівартість реалізованої продукції повторює тенденцію коливань доходу, зменшуючись у 2023 році до 1152551 тис. грн з подальшим зростанням у 2024 році до 1621901 тис. грн. Проте, завдяки більш стрімкому зростанню виручки, валовий прибуток за цей період зріс із 117277 тис. грн у 2022 році до 192808 тис. грн у 2024 році. Це означає зростання прибутковості операційної діяльності, зокрема на 75531 тис. грн у порівнянні з 2022 роком.

Фінансовий результат до оподаткування зазнав істотних змін: якщо у 2022 році він становив 28513 тис. грн, то у 2023 році впав до 3274 тис. грн, що свідчить про кризовий рік для підприємства. Але вже у 2024 році прибуток до оподаткування зріс до 71836 тис. грн, що є свідченням успішного подолання тимчасових труднощів. Подібна динаміка характерна і для чистого прибутку: з 24523 тис. грн у 2022 році через незначні 67 тис. грн у 2023 році до впевнених 60802 тис. грн у 2024 році.

Загальна вартість активів підприємства зросла більш ніж удвічі, з 1777120 тис. грн у 2022 році до 3180282 тис. грн у 2024 році. Це свідчить про масштабну модернізацію, розширення або залучення нових ресурсів. При цьому загальна вартість основних засобів залишилася практично на тому ж рівні, з незначним коливанням у межах кількох десятків мільйонів гривень, що вказує на стабільність у сфері основного виробничого капіталу.

Віддача основних засобів у 2024 році зросла до 2,6 грн з 1,8 грн у 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності використання капіталу. У

періоді, що аналізується, середньооблікова чисельність працівників підприємства зросла на 40 осіб – з 245 до 285, і цей показник залишився стабільним на кінець звітного періоду. Така динаміка може свідчити про розширення виробничої діяльності або про зміну організаційної структури підприємства, що вимагало залучення додаткової робочої сили.

Разом із тим, зміни відбулися і в показнику середньорічної продуктивності праці одного працівника. На початку аналізованого періоду продуктивність становила 6349,73 тис. грн/ос., однак у проміжному періоді вона суттєво знизилася до 4449,73 тис. грн/ос., що може вказувати на певні труднощі – наприклад, зниження обсягів виробництва, неефективне використання трудових ресурсів або тимчасове падіння попиту. Втім, до кінця звітного періоду продуктивність не лише відновилася, а й перевищила початковий рівень, сягнувши 6367,40 тис. грн/ос. Це свідчить про ефективну стабілізацію виробничих процесів, підвищення інтенсивності праці або впровадження технологічних оновлень.

Отже, незважаючи на певне тимчасове просідання продуктивності, підприємство зуміло зберегти постійний рівень зайнятості й досягти зростання продуктивності праці в абсолютному вимірі на 17,67 тис. грн/ос. (що відповідає зростанню на 0,28%). Позитивна динаміка наприкінці періоду свідчить про зростання ефективності використання трудових ресурсів.

Показник власного капіталу демонструє значне зростання – зі 42785 тис. грн у 2022 році до 103046 тис. грн у 2024 році. Це зростання є свідченням поліпшення фінансової стійкості підприємства, що також підтверджується позитивною динамікою рентабельності. Рентабельність продажів у 2024 році досягла 3,35 %, що майже вдвічі перевищує показник 2022 року і значно перевершує майже нульовий результат 2023 року. Аналогічна тенденція спостерігається і для рентабельності активів, яка зросла з 1,38 % у 2022 році до 1,91 % у 2024 році, а також рентабельності власного капіталу – з 57,32 % до 59,00 % відповідно.

Отже, за аналізований період ТОВ «Хмельницьк-Млин» продемонструвало тенденцію до стабілізації та покращення фінансово-економічних показників. Незважаючи на складний 2023 рік, підприємство змогло суттєво покращити фінансові результати у 2024 році завдяки зростанню продуктивності, ефективному управлінню ресурсами та зростанню чистого прибутку. Це свідчить про високий потенціал підприємства до подальшого розвитку в умовах конкурентного середовища.

2.2 Аналіз фінансових ресурсів ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Аналіз фінансових ресурсів ТОВ «Хмельницьк-Млин» є важливим інструментом оцінки ефективності його фінансово-господарської діяльності, фінансової стійкості та здатності забезпечити стабільний розвиток у конкурентному середовищі. Фінансові ресурси підприємства виступають основою для здійснення виробничої діяльності, реалізації інвестиційних проєктів, впровадження інновацій та забезпечення поточних зобов'язань. Їхня структура, обсяг, джерела формування та ефективність використання безпосередньо впливають на рівень прибутковості, платоспроможність і загальну фінансову стабільність підприємства.

У сучасних умовах динамічного розвитку ринку особливого значення набуває раціональне управління фінансовими ресурсами, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємства, зменшити ризики і забезпечити гнучкість у прийнятті стратегічних рішень. Дослідження фінансових ресурсів ТОВ «Хмельницьк-Млин» передбачає аналіз їх складу, джерел формування, динаміки змін упродовж останніх років, а також визначення рівня ефективності їх використання в межах фінансової стратегії підприємства. Такий підхід дозволяє не лише об'єктивно оцінити поточний

фінансовий стан компанії, але й виявити внутрішні резерви для підвищення її фінансової результативності та довгострокової стійкості.

Отож, пропонується навести горизонтальний аналіз активів компанії (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Горизонтальний аналіз активів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Стаття активу	На початок 2022	На початок 2023	На початок 2024	Абсолютне відхилення (+/-)	
				2023/2022	2024/2023
Нематеріальні активи	360	263	236	-97	-27
первісна вартість	540	465	538	-75	73
накопичена амортизація	180	202	302	22	100
Незавершені капітальні інвестиції	66 057	28 526	359 190	-37531	330664
Основні засоби:	687 712	713 253	688 486	25541	-24767
первісна вартість	985 248	1 088 259	1 134 685	103011	46426
знос	297 536	375 006	446 199	77470	71193
Усього необоротні активи	754 130	742 042	1 047 912	-12088	305870
Запаси	670 067	608 422	318 693	-61645	-289729
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	156 754	204 759	272 713	48005	67954
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	45 169	133 504	372 565	88335	239061
з бюджетом	108 722	121 857	111 493	13135	-10364
у тому числі з податку на прибуток	3 699	2 998		-701	-2998
Інша поточна дебіторська заборгованість	10 110	16 222	545 268	6 112	529046
Гроші та їх еквіваленти	32 168	5 856	511 638	-26312	505782
Рахунки в банках	32 129	5 810	511 628	-26319	505818
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0
Усього оборотні активи	1 022 990	1 090 620	2 132 370	67630	1041750
Всього активи	1 777 120	1 832 662	3 180 282	55542	1347620

Горизонтальний аналіз активів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022–2024 роки свідчить про суттєві структурні зміни у складі активів підприємства, що вказує на зміну пріоритетів у фінансово-господарській діяльності та потенційні стратегічні трансформації. Загальна вартість активів підприємства зросла з 1777120 тис. грн на початок 2022 року до 3180282 тис. грн на початок 2024 року, що свідчить про збільшення активної частини балансу на 1403162 тис. грн. Основне зростання відбулося у 2024 році – на 1347620 тис. грн порівняно з 2023 роком.

У структурі необоротних активів відбулися значні зміни. Незважаючи на незначне зниження вартості нематеріальних активів – на 97 тис. грн у 2023 році та ще на 27 тис. грн у 2024 році – загальний обсяг необоротних активів у 2024 році зріс на 305870 тис. грн. Це пов'язано, насамперед, зі зростанням обсягу незавершених капітальних інвестицій, які збільшилися з 28526 тис. грн на початок 2023 року до 359190 тис. грн на початок 2024 року. Такий приріст у 330664 тис. грн свідчить про активізацію інвестиційної діяльності, ймовірно, в напрямку модернізації виробництва або розширення виробничих потужностей.

Вартість основних засобів також зазнала незначних змін. У 2023 році вона зросла на 25541 тис. грн, однак уже у 2024 році спостерігається зменшення на 24767 тис. грн. Зростання первісної вартості основних засобів протягом двох років (на 103011 тис. грн у 2023 і на 46426 тис. грн у 2024) супроводжується також збільшенням зносу (на 77470 тис. грн у 2023 і на 71193 тис. грн у 2024), що може свідчити про часткове оновлення або інтенсивну експлуатацію активів без відповідного оновлення. В оборотних активах спостерігається динамічне зростання. У 2024 році вони збільшилися майже вдвічі – на 1041750 тис. грн, досягнувши 2132370 тис. грн. Основним джерелом зростання стали грошові кошти та їх еквіваленти, які зросли на 505782 тис. грн. Це може свідчити про збільшення ліквідності підприємства, отримання інвестицій або надходження значного прибутку.

Разом із тим спостерігається зменшення запасів, у 2023 році – на 61645 тис. грн, а у 2024 – ще на 289729 тис. грн. Таке стрімке скорочення може бути

ознакою оптимізації складських залишків або переходу до більш ефективної системи постачання. Водночас відчутно зросла дебіторська заборгованість. Заборгованість за виданими авансами збільшилася з 45169 тис. грн у 2022 році до 372565 тис. грн у 2024 році. Це може свідчити як про розширення діяльності, так і про потенційні ризики, пов'язані з фінансуванням постачальників наперед. Подібну тенденцію демонструє і інша поточна дебіторська заборгованість, яка у 2024 році зросла на 529046 тис. грн, що свідчить про накопичення фінансових вимог до контрагентів.

Загалом результати аналізу свідчать про активне фінансове зростання ТОВ «Хмельницьк-Млин» у 2024 році, значне посилення інвестиційної активності, підвищення обсягу обігових коштів, але також вказують на потенційні ризики у сфері дебіторської заборгованості та потребу в оновленні основних засобів. Такі зміни свідчать про трансформацію стратегії підприємства на тлі позитивної фінансової динаміки.

Наступними пропонуємо проаналізувати пасиви компанії (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Горизонтальний аналіз пасивів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022-2024 роки, тис. грн

Стаття активу	На початок 2022	На початок 2023	На початок 2024	Абсолютне відхилення (+/-)	
				2023/2022	2024/2023
Зареєстрований (пайовий) капітал	1 000	1 003	1 003	3	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-40 752	-40 685	19 511	67	60196
Капітал у дооцінках	82 489	82 489	82 489	0	0
Усього власний капітал	42 785	42 852	103 046	67	60194
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10 655	11 561	9 375	906	-2186
Відстрочені податкові зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	7 908	25 976	80 000	18068	54024

Продовження табл. 2.3

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	26 580	297 372	198 561	270792	-98811
розрахунками з бюджетом	734	1 107	12 154	373	11047
розрахунками зі страхування	856	1 118	1 263	262	145
розрахунками з оплати праці	3 327	4 393	4 803	1066	410
за одержаними авансами	16 460	4 407	150 381	-12053	145974
Поточні забезпечення	1 835	1 741	622	-94	-1119
Інші поточні зобов'язання	1 665 980	1 442 135	2 620 077	-223845	1177942
Усього поточні зобов'язання	1 723 680	1 778 249	3 067 861	54569	1289612
Всього пасиви	1 777 120	1 832 662	3 180 282	55542	1347620

Горизонтальний аналіз пасивів ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022–2024 роки виявляє значні трансформації у структурі джерел формування активів підприємства, зокрема зростання власного капіталу та суттєве розширення зобов'язань, особливо короткострокових. Загальна сума пасивів зросла з 1777120 тис. грн на початок 2022 року до 3180282 тис. грн на початок 2024 року, що свідчить про приріст у розмірі 1403162 тис. грн. Основне зростання припадає на 2024 рік – на 1347620 тис. грн порівняно з 2023 роком.

У складі власного капіталу відбулися позитивні зрушення. Незначне збільшення зареєстрованого капіталу на 3 тис. грн у 2023 році, що залишився без змін у 2024 р., свідчить про відсутність значних зовнішніх вкладень. Водночас вирішальним чинником зростання власного капіталу стало кардинальне покращення стану нерозподіленого прибутку. Якщо на початок 2022 року підприємство мало накопичений збиток у розмірі 40752 тис. грн, то вже на початок 2024 року воно зафіксувало прибуток у розмірі 19511 тис. грн. Таким чином, за два роки нерозподілений прибуток зріс на 60196 тис. грн, що свідчить про значне покращення фінансової результативності. Загалом власний капітал у 2024 році склав 103046 тис. грн, що на 60194 тис. грн більше, ніж у 2023 році. У частині довгострокових зобов'язань і забезпечень простежується незначна динаміка. Відстрочені податкові зобов'язання збільшилися у 2023

році на 906 тис. грн, але вже у 2024 зменшилися на 2186 тис. грн, досягнувши рівня 9375 тис. грн., що може бути пов'язано з податковими пільгами, зміною податкової політики або уточненням податкових зобов'язань.

Найбільш динамічним сегментом залишаються короткострокові зобов'язання. Помітне зростання короткострокових банківських кредитів із 7908 тис. грн у 2022 році до 80000 тис. грн у 2024 році свідчить про активне залучення позикових коштів для фінансування поточної діяльності або оборотного капіталу. Це зростання становить 72092 тис. грн за два роки, що може як свідчити про розширення діяльності, так і про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги демонструє різновекторну динаміку: у 2023 році вона зросла на 270792 тис. грн, але у 2024 р. зменшилася на 98811 тис. грн. Це може свідчити про стабілізацію платіжної дисципліни або погашення попередніх боргів. Натомість значне зростання заборгованості за одержаними авансами у 2024 році – на 145974 тис. грн. свідчить про збільшення обсягу попередніх оплат від покупців, що може бути позитивним сигналом про зростання замовлень на продукцію підприємства.

Найбільший вплив на загальний ріст пасивів має стаття «Інші поточні зобов'язання». Її обсяг у 2024 році становив 2620077 тис. грн, що на 1177942 тис. грн більше, ніж у 2023 році. Такий стрибок потребує додаткового аналізу, адже він може містити зобов'язання за векселями, податкові нарахування, розрахунки з пов'язаними сторонами або інші нетипові кредиторські позиції. Сумарно поточні зобов'язання зросли з 1723680 тис. грн у 2022 році до 3067861 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 1344181 тис. грн за два роки.

Отже, структура пасивів ТОВ «Хмельницьк-Млин» характеризується зростанням обсягів власного капіталу завдяки отриманому прибутку та суттєвим розширенням зобов'язань, переважно поточних. Така динаміка свідчить про активне фінансування діяльності як за рахунок внутрішніх джерел, так і зовнішніх запозичень, що потребує уважного управління фінансовими ризиками та платоспроможністю.

2.3 Оцінка фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Оцінка фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» є ключовим етапом аналізу його економічної стійкості, здатності забезпечувати безперервність діяльності, виконувати фінансові зобов'язання та досягати стратегічних цілей у динамічному ринковому середовищі. Наступним доцільно провести розрахунок показників фінансового стану (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» за період 2022-2024 рр.

Показник	Нормативне значення	Рік		
		2022	2023	2024
1. Аналіз ліквідності підприємства				
1.1. Коефіцієнт покриття	>1	0,59	0,61	0,70
1.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,20	0,27	0,59
1.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0	0,02	0,00	0,17
2. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
2.1. Коефіцієнт платоспроможності	>0,5	0,02	0,02	0,03
2.2. Коефіцієнт фінансування	<1	0,02	0,02	0,03
2.3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	-0,78	-0,72	-0,54
2.4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0 збільшення	23,91	25,45	20,69
3. Аналіз ділової активності підприємства				
3.1. Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	0,88	0,69	0,57
3.2. Коефіцієнт оборотності основних засобів	Збільшення	2,26	1,78	2,64
3.3. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	36,36	29,59	17,61
4. Аналіз рентабельності підприємства				
4.1 Коефіцієнт рентабельності активів	>0 збільшення	1,38	0,00	1,91
4.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0 збільшення	57,32	0,16	59,00
4.3. Коефіцієнт рентабельності продукції	>0 збільшення	1,58	0,01	3,35

Аналіз показників фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» за період 2022–2024 років свідчить про поступове покращення окремих аспектів фінансово-господарської діяльності підприємства, проте також демонструє наявність низки проблем, зокрема у сфері фінансової стійкості та ліквідності.

У блоці аналізу ліквідності підприємства найважливішим є коефіцієнт покриття, який показує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Протягом аналізованого періоду він демонструє зростання: з 0,59 у 2022 році до 0,70 у 2024 році. Хоча цей показник все ще нижчий за нормативне значення (>1), позитивна динаміка вказує на прагнення підприємства стабілізувати свою платоспроможність. Коефіцієнт швидкої ліквідності, який враховує лише найбільш ліквідні оборотні активи без запасів, також показує зростання – з 0,20 у 2022 році до 0,59 у 2024 році. Це майже досягнення меж нормативного інтервалу (0,6–0,8), що свідчить про покращення оперативної здатності підприємства до погашення короткострокових зобов'язань. Особливо позитивним є зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності – з 0,02 у 2022 році до 0,17 у 2024 році, що свідчить про суттєве збільшення обсягу грошових коштів та їх еквівалентів у структурі оборотних активів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства показує, що коефіцієнт платоспроможності залишався стабільно низьким протягом трьох років і склав лише 0,03 у 2024 році при нормативі $>0,5$. Це свідчить про високу залежність підприємства від зовнішнього фінансування та вкрай обмежену можливість покривати активи власними джерелами. Коефіцієнт фінансування, що є оберненим до коефіцієнта автономії, залишається також низьким і демонструє лише незначне зростання (0,02–0,03), що свідчить про надмірну частку зобов'язань у структурі капіталу. Особливо негативною є динаміка коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами, який хоч і покращився з -0,78 у 2022 році до -0,54 у 2024 році, однак залишається глибоко від'ємним, що означає нестачу власних коштів для фінансування оборотного капіталу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зберігає позитивне значення на всіх етапах аналізу, що є позитивною ознакою. Він свідчить про здатність підприємства певною мірою трансформувати власні джерела у мобільні активи, хоча у 2024 році показник знизився до 20,69, що може вказувати на деяке зниження фінансової гнучкості.

Показники ділової активності дають змішану картину. Коефіцієнт оборотності активів знижується з 0,88 у 2022 році до 0,57 у 2024 році, що свідчить про погіршення ефективності використання активів підприємства. Це може бути пов'язано зі значним зростанням активів, зокрема необоротних, на фоні лише помірною зростання виручки. У протилежному напрямку змінюється коефіцієнт оборотності основних засобів: він падає у 2023 році до 1,78, але зростає у 2024 до 2,64, що свідчить про ефективніше використання виробничих потужностей. Значне зниження коефіцієнта оборотності власного капіталу з 36,36 у 2022 році до 17,61 у 2024 році пояснюється розширенням обсягу власного капіталу, при цьому обсяги реалізації не зростають такими ж темпами, що вказує на необхідність покращення рентабельності використання власних коштів.

Аналіз рентабельності демонструє позитивну динаміку практично за всіма показниками. Коефіцієнт рентабельності активів, що характеризує ефективність використання загального майна підприємства, збільшується з 1,38% у 2022 році до 1,91% у 2024 році після падіння до нуля у 2023 році, що є позитивним сигналом про відновлення прибуткової діяльності. Показник рентабельності власного капіталу зріс з 0,16% до 59,00%, що становить різницю в 58,84 процентних пункти. Це свідчить про ефективне управління власним капіталом і забезпечення значного прибутку на одиницю вкладених власних ресурсів. Коефіцієнт рентабельності продукції, що розраховується як співвідношення прибутку до виручки, також демонструє позитивну динаміку, зростаючи з 1,58% до 3,35%.

Таким чином, аналіз показників фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022–2024 роки свідчить про наявність позитивних тенденцій у

покращенні прибутковості, ліквідності та певної активізації використання основних засобів. Водночас, підприємство має низький рівень фінансової автономії, значну кредиторську заборгованість і недостатній рівень власних оборотних коштів. Подальше зростання та стабілізація фінансового стану вимагатимуть удосконалення структури капіталу, підвищення ефективності управління активами та забезпечення стабільного грошового потоку.

В табл. 2.5. наведено SWOT-аналіз фінансового стану підприємства.

Таблиця 2.5 – SWOT-аналіз фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Позитивна динаміка рентабельності: зростання коефіцієнтів рентабельності активів, продукції та особливо власного капіталу (до 59%) свідчить про високу прибутковість.	Низький рівень ліквідності: коефіцієнти покриття, швидкої та абсолютної ліквідності не досягають нормативів, попри покращення.
Покращення використання основних засобів: зростання їх оборотності з 1,78 до 2,64 у 2024 році.	Дуже низький коефіцієнт платоспроможності (лише 0,03 при нормі >0,5) та фінансування свідчення фінансової нестійкості.
Зростання абсолютної ліквідності (0,17 у 2024 р.) демонструє покращення грошових потоків.	Від’ємні значення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами підприємство критично залежить від зовнішніх джерел фінансування.
Збереження позитивного рівня маневреності власного капіталу, що свідчить про здатність підтримувати гнучкість фінансового управління.	Зниження оборотності активів та власного капіталу свідчить про уповільнення ефективності використання ресурсів.
Можливості (O)	Загрози (T)
Оптимізація структури капіталу дозволить зменшити залежність від зовнішніх джерел і підвищити фінансову стійкість.	Збереження негативних тенденцій у платоспроможності може призвести до втрати довіри з боку кредиторів та інвесторів.
Ефективне використання прибутку та реінвестування може посилити зростання підприємства та оновлення основних фондів.	Зниження оборотності активів може свідчити про накопичення нереалізованої продукції або неефективне управління ресурсами.
Залучення інвестицій та кредитів під покращення фінансових показників може стати точкою росту.	Висока кредиторська заборгованість створює загрозу фінансової нестабільності в умовах ринкових коливань.
Подальше вдосконалення фінансового контролю та управління грошовими потоками може зміцнити позиції на ринку.	Обмежена ліквідність у разі зовнішніх економічних шоків може погіршити здатність до безперервного функціонування.

SWOT-аналіз фінансового стану ТОВ «Хмельницьк-Млин» дозволяє виявити як позитивні сторони діяльності підприємства, так і критичні чинники, що можуть обмежувати його розвиток. Серед сильних сторін варто відзначити поступове покращення рентабельності. Зокрема, спостерігається суттєве зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу, який у 2024 році досяг рівня 59%, що свідчить про ефективне використання вкладених ресурсів. Позитивні зміни також стосуються оборотності основних засобів, що зростає до 2,64, демонструючи зростання ефективності експлуатації виробничих потужностей. Крім того, зберігається позитивне значення коефіцієнта маневреності власного капіталу, що говорить про певну гнучкість у формуванні оборотних активів за рахунок власних джерел.

Водночас, аналіз показав ряд суттєвих слабких сторін. Найбільше занепокоєння викликає низький рівень платоспроможності, адже відповідний коефіцієнт залишається критично низьким – лише 0,03 у 2024 році при нормативному значенні понад 0,5. Це вказує на суттєву залежність підприємства від позикових коштів. Також негативним є стабільно від'ємний показник забезпеченості власними оборотними засобами, що означає дефіцит власного капіталу для фінансування поточної діяльності. Крім цього, підприємство не досягає нормативного рівня за показниками ліквідності – хоча деякі з них покращуються, проте залишаються нижчими від оптимальних значень, зокрема, коефіцієнт покриття не перевищує 0,70. Окрему увагу слід приділити зниженню оборотності активів і власного капіталу, що може свідчити про зниження ефективності використання ресурсів.

Щодо зовнішніх можливостей, підприємство має потенціал до покращення своєї фінансової стійкості через оптимізацію структури капіталу, зменшення частки позикових коштів і більш ефективного використання прибутків, зокрема через реінвестування у розвиток. Також є можливість залучення зовнішніх інвестицій на тлі зростаючої прибутковості, що створює перспективи для розширення діяльності або оновлення виробничих засобів.

Разом із тим, існують певні загрози, що пов'язані з високим рівнем зобов'язань, що при нестабільних ринкових умовах може призвести до труднощів із фінансуванням діяльності. Недостатній рівень ліквідності загрожує порушенням платіжної дисципліни, особливо в умовах зовнішніх економічних викликів. Низька оборотність активів може свідчити про уповільнення обороту продукції або нераціональне управління запасами, що у довгостроковій перспективі також може послабити конкурентні позиції підприємства.

Загалом, ТОВ «Хмельницьк-Млин» демонструє позитивні тенденції у сфері прибутковості та частково – у використанні виробничих ресурсів, проте має низку критичних внутрішніх проблем, пов'язаних з ліквідністю, платоспроможністю та структурою фінансування, які потребують термінового вдосконалення.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Хмельницьк-Млин» є сучасним виробничим підприємством, що спеціалізується на переробці зернових культур та виробництві борошна, круп, комбікормів і супутньої продукції. Завдяки вигідному географічному розташуванню та впровадженню сучасних технологій виробництва, підприємство забезпечує стабільну роботу й конкурентоспроможність своєї продукції. Організаційна структура є лінійно-функціональною, чітко ієрархізованою, що дозволяє ефективно управляти різними підрозділами та досягати стратегічних цілей. Така модель управління сприяє оптимальному розподілу функцій та контролю за виробничими і фінансовими процесами.

Аналіз активів підприємства свідчить про значне зростання обсягів як необоротних, так і оборотних активів у 2024 році, що вказує на активізацію інвестиційної діяльності та посилення фінансового потенціалу. Основне зростання зосереджене у сфері незавершених капітальних інвестицій та грошових коштів, що свідчить про наявність інвестиційних проєктів і покращення ліквідності. Водночас зменшення обсягів запасів і зростання

дебіторської заборгованості вимагають контролю, щоб уникнути ризиків, пов'язаних з затримкою обороту коштів. Структура пасивів ТОВ «Хмельницьк-Млин» демонструє загальну тенденцію до зростання, де домінуючим джерелом формування активів залишаються короткострокові зобов'язання. При цьому варто відзначити позитивну динаміку збільшення власного капіталу за рахунок накопиченого прибутку, що свідчить про поліпшення фінансових результатів. Значне зростання короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості, зокрема за авансами й іншими зобов'язаннями, вказує на активне використання зовнішніх джерел фінансування, що підвищує залежність від ринкової ситуації.

Оцінка фінансового стану підприємства вказує на позитивну динаміку рентабельності та окремих показників ліквідності, що свідчить про покращення прибутковості та здатності забезпечувати операційну стабільність. Зокрема, зросли показники рентабельності активів, власного капіталу й продукції, а також оборотність основних засобів. Водночас залишається критично низькою платоспроможність, спостерігається перевищення обсягу зобов'язань над власними оборотними засобами, що свідчить про фінансову нестійкість. Ці фактори вказують на потребу перегляду структури капіталу та підвищення ефективності використання ресурсів.

3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬК-МЛИН»

3.1 Основні напрямки вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин» є необхідною умовою для забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та подальшого сталого розвитку підприємства. Зважаючи на результати

проведеного фінансового аналізу, можна виокремити кілька основних напрямків, що потребують першочергової уваги (рис. 3.1).

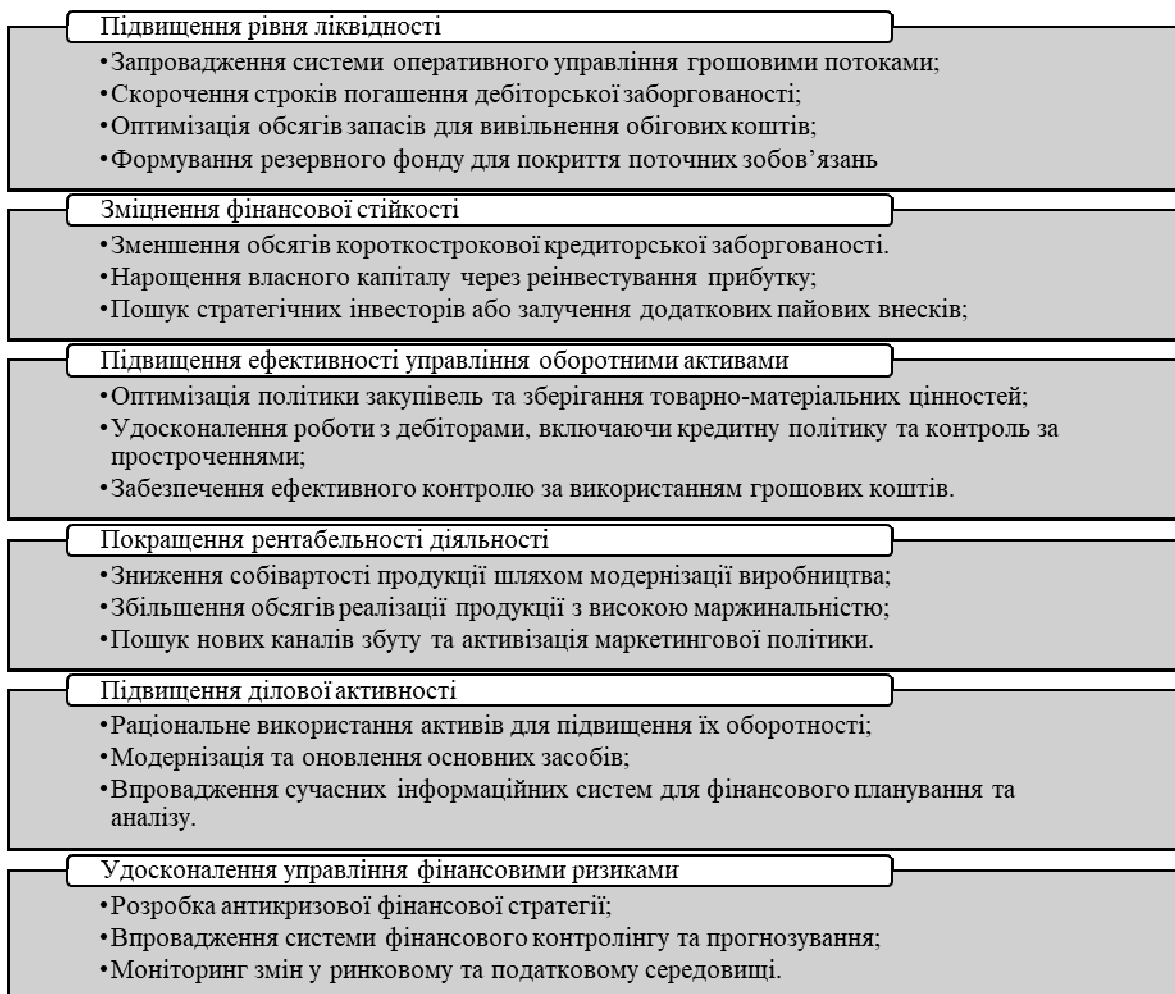

Рисунок 3.1 – Перелік основних напрямків вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Перш за все, слід зосередитися на зміцненні ліквідності та платоспроможності підприємства. Незважаючи на певне покращення відповідних показників у 2024 році, значення коефіцієнта покриття, швидкої та абсолютної ліквідності свідчать про збереження ризику утруднень з виконанням короткострокових зобов'язань. У цьому контексті доцільно вдосконалити систему управління грошовими потоками, зокрема впровадити практику щоденного казначейського планування, переглянути політику розрахунків із контрагентами (наприклад, скоротити строки дебіторської заборгованості), а також створити резервний фонд для покриття термінових

потреб. Варто також мінімізувати непродуктивні запаси та переорієнтувати частину коштів на більш ліквідні активи.

Наступним стратегічним кроком має стати підвищення фінансової стійкості підприємства. Як показує аналіз, рівень забезпечення активів власним капіталом залишається вкрай низьким, що підвищує фінансові ризики і залежність від зовнішніх джерел фінансування. Для виправлення ситуації доцільно проводити політику реінвестування прибутку, спрямовану на накопичення власного капіталу. У разі потреби варто також розглянути можливість залучення додаткових внесків від засновників або стратегічних інвесторів. Паралельно слід контролювати обсяг короткострокової заборгованості, особливо кредиторської, з урахуванням реального платоспроможного попиту й виробничих потреб підприємства.

Важливим напрямком вдосконалення є ефективніше управління оборотними активами. Необхідно забезпечити баланс між запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами з метою уникнення їх надлишковості чи дефіциту. Зокрема, варто оптимізувати обсяги запасів шляхом запровадження системи контролю рівня залишків і прогнозування попиту, удосконалити роботу з дебіторами, встановивши чіткі строки та механізми стягнення заборгованості, а також підтримувати достатній обсяг вільних грошових коштів для здійснення поточних платежів.

Значну увагу необхідно приділити підвищенню рентабельності діяльності. Хоча показники рентабельності у 2024 році продемонстрували позитивну динаміку, їх рівень ще не забезпечує стійкої прибутковості у довгостроковій перспективі. У зв'язку з цим підприємству слід зосередитися на оптимізації витрат, зниженні собівартості продукції, впровадженні енергозберігаючих технологій, а також диверсифікації асортименту з орієнтацією на більш маржинальні товари та послуги. Додатково варто розглянути можливість виходу на нові ринки збуту та активізації маркетингової діяльності.

Підвищення ділової активності також має стати пріоритетним завданням. Зменшення коефіцієнта оборотності активів вказує на зниження ефективності використання наявного майнового потенціалу. Це потребує перегляду інвестиційної політики підприємства – активи мають бути максимально задіяні в операційному циклі. Доцільним є оновлення та модернізація основних засобів, а також впровадження сучасних інформаційних систем обліку, планування й контролю, що підвищать продуктивність і оперативність прийняття рішень.

Не менш важливим напрямком є вдосконалення управління ризиками. Для того, що не бути залежним від зовнішніх джерел фінансування потрібно розробити антикризову фінансову політику, яка включатиме механізми реагування на можливі затримки платежів, коливання попиту чи зміну вартості сировини. Ефективна система фінансового контролінгу дозволить вчасно виявляти загрози й коригувати фінансову стратегію.

Отже, напрями вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин» мають охоплювати комплекс заходів, спрямованих на покращення ліквідності, підвищення фінансової стійкості, оптимізацію структури активів і пасивів, збільшення прибутковості та ефективності використання ресурсів. Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку, зменшенню фінансових ризиків і забезпеченню довгострокового економічного зростання.

3.2 Пропозиції щодо підвищення прибутковості підприємства

З метою підвищення рівня доходів і прибутковості підприємства на наш погляд доцільно впровадити сучасні технології цифрового двійника та створити інноваційне виробництво, що інтегруватиме штучний інтелект і передові інформаційні системи. Це дозволить значно підвищити ефективність управління наявними ресурсами та оптимізувати виробничі процеси.

З метою підвищення ефективності управління ресурсами та оптимізації виробничих процесів на ТОВ «Хмельницьк-Млин» доцільно розглянути впровадження елементів концепції цифрового двійника у спрощеному, адаптованому до масштабів підприємства форматі. Цифровий двійник – це віртуальна модель фізичного об’єкта або процесу, яка дає змогу в режимі реального часу аналізувати, прогнозувати й управляти виробництвом на основі даних із сенсорів, систем обліку та аналітики. У масштабах великого промислового підприємства повноцінна реалізація цифрового двійника потребує значних ресурсів, високої ІТ-кваліфікації персоналу та складного математичного моделювання. Проте для підприємства на зразок ТОВ «Хмельницьк-Млин» раціональним кроком буде впровадження цифрових рішень на рівні автоматизованих систем моніторингу та управління окремими виробничими процесами (наприклад, облік продуктивності ліній, енергоспоживання, простоїв обладнання).

Такі інструменти не вимагають повноцінного створення цифрового двійника, але здатні суттєво підвищити контроль за ефективністю, скоротити втрати ресурсів, зменшити витрати на обслуговування й модернізацію та надати керівництву оперативну аналітику для прийняття рішень. Це, у свою чергу, позитивно вплине на прибутковість підприємства не стільки через пряме зростання доходів, скільки через зниження витрат, запобігання збоям і підвищення продуктивності. У коротко- та середньостроковій перспективі доцільно зосередитись на етапному впровадженні цифрових інструментів обліку, контролю й аналітики з подальшим поступовим ускладненням моделей за умови відповідного кадрового забезпечення. Такий підхід є реалістичним і відповідає поточному рівню розвитку підприємства.

В таблиці 3.1 визначено наступні вісім переваг «цифрового двійника».

Таблиця 3.1 - Характеристика основних переваг «цифрового двійника»

Перевага	Опис
Дистанційне спостереження та керування в реальному часі	Завдяки цифровому двійнику з'являється можливість моніторити велику складну систему з будь-якої точки світу, що є складним або неможливим при фізичному доступі. Продуктивність системи відстежується через механізми зворотного зв'язку.
Підвищення продуктивності та рівня безпеки	Технологія дозволяє автоматизувати частину завдань за допомогою роботизованих систем, що зменшує участь людей у небезпечних або рутинних процесах. Люди можуть фокусуватися на інноваційних і творчих аспектах діяльності.
Завчасне технічне обслуговування	Встановлені сенсори збирають дані в реальному часі, які аналізуються для виявлення потенційних несправностей ще до їх виникнення, що дозволяє уникати простоїв і втрат.
Аналіз ризиків	За допомогою цифрової моделі можна моделювати різні сценарії розвитку подій і реакцію системи на них без впливу на реальний об'єкт. Це дозволяє обрати найбільш ефективну стратегію зниження ризиків.
Покращення командної взаємодії	Забезпечується краща координація завдяки доступу до актуальних даних, що дозволяє ефективніше працювати у командах і досягати вищої продуктивності.
Оптимізація процесу прийняття рішень	Використання великої кількості точних даних та аналітики в реальному часі допомагає оперативно приймати зважені управлінські рішення.
Індивідуалізація продукції та послуг	Технологія дозволяє створювати продукти, які максимально відповідають потребам споживачів, адаптуючи виробництво під конкретні запити ринку.
Прозорість та покращення комунікації	Автоматична звітність і доступ до актуальної інформації в режимі реального часу покращують інформування всіх зацікавлених сторін та сприяють відкритості процесів.

*Складено автором на основі [28].

В умовах зростання конкуренції та необхідності підвищення ефективності виробництва доцільним для ТОВ «Хмельницьк-Млин» є поступове впровадження окремих елементів цифрових технологій, зокрема на основі спрощених підходів до концепції цифрового двійника. У широкому розумінні цифровий двійник – це віртуальна модель об'єкта чи процесу, яка дозволяє моделювати та контролювати реальні процеси на основі фактичних даних. Для підприємства харчової промисловості, такого як «Хмельницьк-Млин», мова не йде про складні когнітивні карти чи повну віртуалізацію виробничого циклу, а радше про практичне впровадження систем автоматичного збору даних з

обладнання, аналітики технологічних параметрів, виявлення відхилень у процесі помелу зерна чи фасування продукції.

Такі цифрові інструменти можуть охоплювати, наприклад, моніторинг споживання енергії, контроль температурного режиму в процесі зберігання сировини чи оптимізацію графіків навантаження обладнання. Це не потребує надскладного моделювання чи «дизайну об'єктів», а натомість дає можливість покращити управління операційною діяльністю, зменшити втрати сировини та підвищити стабільність якості продукції. У перспективі такі кроки сприятимуть скороченню виробничих витрат, підвищенню продуктивності й, відповідно, зростанню прибутковості без потреби в надмірно складних технологічних рішеннях, що наразі не є виправданими для підприємства такого масштабу.

На рис. 3.2 наведено основні переваги використання цифрового двійника на виробництві.

Отже, впровадження технології «Цифровий двійник» у бізнес-процеси ТОВ «Хмельницьк-Млин» покликане не лише покращити ефективність виробничих операцій та підвищити продуктивність персоналу, а й позитивно вплинути на фінансові результати компанії за рахунок зниження витрат і модернізації застарілих процедур. Наступним кроком є аналіз вартості впровадження технології «Цифровий двійник» з урахуванням масштабу підприємства та чисельності його працівників.

Рисунок 3.2 – Переваги використання цифрового двійника в управлінні виробництвом ТОВ «Хмельницьк-Млин»*

*Розроблено автором.

Згідно з попередніми оцінками, орієнтовна вартість впровадження цифрових рішень, що базуються на адаптованій концепції «цифрового двійника» для ТОВ «Хмельницьк-Млин», може становити близько 824 тис. грн. У контексті фінансових показників підприємства за 2023 рік, коли чистий прибуток фактично дорівнював нулю (67 тис. грн), така сума є суттєвим навантаженням і не може розглядатись як помірна. Навпаки, у період посткризового відновлення такі інвестиції мають бути ретельно обґрунтовані, поетапними та спрямованими на впровадження найбільш критично необхідних цифрових елементів – наприклад, систем моніторингу енерговитрат або обліку продуктивності обладнання.

Повномасштабне запровадження цифрового двійника наразі виглядає передчасним і надто витратним з огляду на масштаби діяльності підприємства.

Проте окремі його складові можуть бути реалізовані з меншими витратами та поступовим ефектом. Очікуваний економічний результат від навіть часткової цифровізації (енергетичний моніторинг, контроль відходів, скорочення простоїв) може в перспективі забезпечити покриття витрат, але не раніше як протягом року стабільної експлуатації системи. Відповідний прогноз доцільно деталізувати у наступному розділі роботи, враховуючи фінансову доцільність, ризики впровадження та окупність у межах реального бюджету ТОВ «Хмельницьк-Млин».

Отже, аналізуючи результати впровадження цифрових технологій в управління виробництвом ТОВ «Хмельницьк-Млин», можна зауважити потенційно відчутну економію на споживанні електроенергії. При скороченні виробничого часу на одну годину в день (п'ять годин на тиждень) середньомісячна економія електроенергії може становити близько 3,75 МВт·год. За новим розрахунком вартості 1 МВт·год на рівні 457,61 гривні, годинна економія дорівнює приблизно 1 716 гривень на тиждень, або орієнтовно 6 866 гривень на місяць. За рік це може дати понад 82 390 гривень економії лише за рахунок енергооптимізації.

Крім того, при зростанні середньорічної продуктивності праці одного працівника, яка у 2024 році досягла 6367,4 тис. грн/ос. проти 4449,73 тис. грн/ос. у 2023 році, навіть умовне збереження позитивної тенденції дає підстави припускати, що цифрове управління процесами дозволить стабілізувати навантаження та усунути втрати часу. Це створить основу для зростання продуктивності ще на 3–5%, що у масштабі 285 працівників може додатково дати близько 80–100 млн грн валового виторгу на рік, залежно від реалізованого обсягу.

Що стосується собівартості, у 2024 році вона становила 1 621 901 тис. грн, і навіть умовне скорочення втрат на 0,25% (як результат оптимізації складу, обліку, зменшення відходів) дало б економію близько 4 млн грн. Ці суми є орієнтовними, але підтверджують, що навіть часткове впровадження цифрових інструментів управління виробництвом може створити значний

фінансовий ефект без потреби в повноцінному цифровому двійнику.

Отже, враховуючи масштаби, структуру персоналу (285 працівників), наявні фінансові результати та динаміку, повноцінна реалізація концепції цифрового двійника наразі не є доцільною для ТОВ «Хмельницьк-Млин». Проте впровадження спрощених цифрових технологій моніторингу, аналітики та автоматичного обліку може забезпечити зростання прибутковості, підвищення ефективності використання ресурсів та кращу адаптацію підприємства до ринкових змін. Технологія має розглядатися як підтримка системи управління, а не як самостійний драйвер прибутку, і вимагатиме залучення зовнішніх фахівців або інтеграцій із готовими цифровими рішеннями для харчової промисловості.

Відповідні розрахунки наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Вплив технології «Цифровий двійник» на фінансові показники ТОВ «Хмельницьк-Млин»

Показники	До провадження технології	Після провадження технології	Ефект, тис. грн
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	1814709	1905444,5	90 735,45
Валовий прибуток	192808	197628,2	4 820,20
Чистий прибуток	60802	61410,0	608,02

Джерело: розроблено автором

Таким чином, навіть часткове впровадження цифрових інструментів управління — без створення повноцінного цифрового двійника — може дати реальний фінансовий ефект. Він досягається через зменшення енергоспоживання, уникнення простоїв, скорочення витрат на обслуговування обладнання та оптимізацію графіків роботи. У комплексі це дозволяє підприємству не лише зменшити операційні витрати, а й стабілізувати виробництво в умовах ринкової нестабільності, що особливо актуально для компанії, яка ще у 2023 році стикалася з кризовим скороченням прибутковості.

Висновки до 3 розділу

Удосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин» має охоплювати комплексну трансформацію ключових сфер фінансової діяльності: покращення ліквідності, зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності, ефективності використання активів та впровадження ризик-менеджменту. Враховуючи актуальні проблеми підприємства, особливо високий рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування і недостатню оборотність активів, стратегія вдосконалення повинна базуватися на реінвестуванні прибутку, оптимізації оборотних коштів та модернізації основних засобів. Реалізація запропонованих заходів забезпечить підвищення фінансової гнучкості підприємства, покращить платоспроможність і зміцнить його конкурентну позицію на ринку.

Запропоноване впровадження елементів концепції цифрового двійника для ТОВ «Хмельницьк-Млин» має розглядатись не як повноцінна віртуалізація виробництва, а як поетапна інтеграція доступних цифрових інструментів для моніторингу й аналітики. Такий підхід дозволяє адаптувати технологію до масштабів підприємства та його фінансових можливостей, створюючи передумови для підвищення ефективності управління, зменшення енергетичних витрат, покращення контролю за ресурсами і, як наслідок, помірною зростання прибутковості. Враховуючи обмежений прибуток у 2023 році та наявність фінансових ризиків, інвестиції у цифровізацію мають бути обґрунтованими, спрямованими на найбільш проблемні ділянки та здатні забезпечити відчутний економічний ефект без перевантаження бюджету підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи було розглянуто питання вдосконалення фінансового стану підприємства в умовах макроекономічної нестабільності, а також повністю виконано поставлені дослідницькі завдання.

Фінансова стійкість виступає одним із головних елементів забезпечення безперервної діяльності підприємства та збереження його позицій у конкурентному середовищі. Для її оцінювання застосовується комплекс показників, що відображають рівень ліквідності, здатність підприємства виконувати фінансові зобов'язання, рентабельність діяльності та загальну фінансову результативність. Розроблення ефективної фінансової стратегії дозволяє підприємству досягати довгострокових цілей, швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та підтримувати стабільність у кризових умовах.

У цьому аспекті важливим є тісний зв'язок між загальним фінансовим станом підприємства та системою управління його фінансами, що слугує основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Сучасні підходи до оцінки фінансової діяльності повинні бути системними, багатофакторними і орієнтованими на забезпечення сталого розвитку з урахуванням як внутрішніх резервів підприємства, так і впливу зовнішнього середовища.

ТОВ «Хмельницьк-Млин» є сучасним підприємством, яке спеціалізується на переробці зернових культур, зокрема виробництві борошна вищого та першого сортів, круп, комбікормів, а також суміжної продукції зернопереробної галузі. Підприємство розташоване у Хмельницькій області, регіоні з сприятливими аграрними умовами, що займає провідні позиції в Україні за обсягами вирощування зернових культур. Вигідне географічне розташування забезпечує підприємству надійну сировинну базу та ефективну логістику для постачання продукції споживачам у різних регіонах країни. Протягом аналізованого періоду ТОВ «Хмельницьк-Млин» демонструвало

тенденції до стабілізації та поліпшення фінансово-економічних показників. Незважаючи на складнощі 2023 року, у 2024 році підприємству вдалося значно покращити фінансові результати за рахунок зростання продуктивності, раціонального використання ресурсів та збільшення чистого прибутку. Це свідчить про значний потенціал компанії для подальшого розвитку в умовах конкурентного середовища.

Структура пасивів компанії характеризується збільшенням власного капіталу, що стало можливим завдяки отриманому прибутку, а також істотним зростанням зобов'язань, здебільшого поточних. Така динаміка свідчить про активне фінансування діяльності підприємства як з внутрішніх, так і з зовнішніх джерел, що висуває вимогу до ретельного управління фінансовими ризиками та забезпечення платоспроможності.

Аналіз основних фінансових показників ТОВ «Хмельницьк-Млин» за 2022–2024 роки вказує на позитивні зміни у прибутковості, ліквідності та активізації використання основних засобів. Водночас підприємство стикається з низьким рівнем фінансової автономії, високою кредиторською заборгованістю та недостатньою кількістю власних оборотних коштів. Для подальшого зростання та стабілізації фінансового стану необхідно вдосконалювати структуру капіталу, підвищувати ефективність управління активами та забезпечувати стабільний грошовий потік.

Таким чином, напрями вдосконалення управління фінансовим станом ТОВ «Хмельницьк-Млин» мають охоплювати комплекс заходів, спрямованих на підвищення ліквідності, зміцнення фінансової стійкості, оптимізацію структури активів і пасивів, збільшення прибутковості та покращення ефективності використання ресурсів. Впровадження таких заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку, зниженню фінансових ризиків та забезпеченню довгострокового сталого розвитку.

Вдосконалення фінансового управління ТОВ «Хмельницьк-Млин» має охоплювати ключові напрями: покращення ліквідності, зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності, ефективність використання активів та

впровадження елементів ризик-менеджменту. З урахуванням високої залежності від зовнішнього фінансування та низької оборотності активів, стратегія має базуватись на реінвестуванні прибутку, оптимізації обігових коштів і модернізації основних засобів. Це сприятиме зростанню фінансової гнучкості та покращенню платоспроможності підприємства.

Запровадження концепції цифрового двійника доцільно реалізовувати поступово – через інтеграцію доступних цифрових інструментів для моніторингу й аналітики. Такий підхід дозволяє врахувати фінансові обмеження, знизити енергетичні витрати, покращити контроль за ресурсами та підвищити ефективність управління. За умов низького прибутку у 2023 році інвестиції в цифровізацію мають бути економічно обґрунтованими й спрямованими на найбільш проблемні ділянки.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.
2. Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. Суми : Сумський державний університет. 2022. 459 с.
3. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
4. Аранчій В.І., Чумак В.Д, Бражнік Л.В. Фінанси підприємств : навч. посіб. 2-ге видання, розшир. і допов. Полтава : РВ ПДАА, 2018. 350 с.
5. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
6. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
7. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
8. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств. Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2019. С. 11-62.
9. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 132 с.
10. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств : підручник. К. : ЦУЛ, 2019. 504 с.
11. Фінанси підприємств: метод. вказ. Укл. Н. Л. Марусяк, М. Г. Марич. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 72 с.
12. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

13. Фінанси підприємств : підручник / В.В. Сокурєнко, Д.В. Швець, С.М. Бортник, С.О. Ткаченко; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.

14. Міщук Г., Білан С., Юрчик Г., Акімова Л., Навіцкас М. Вплив тіньової економіки на соціальну безпеку: Досвід України. Економіка та соціологія. 2020. №13(2). С. 289-303.

15. Онищук Т.Л. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. 2014. №5. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/184> (дата звернення 04.06.2025).

16. Перегуда Є.О. Альтернативи покращення фінансового стану підприємства. Тези Всеукраїнської науко-во-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. 2017. № 5. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/6776> (дата звернення 04.06.2025).

17. Рейнська В., Акімова Л., Акімов О., Карпа М. Податкові преференції та їх вплив на інвестиції в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. № 3 (26). С. 91-101.

18. Білохан І.М., Дика І.І. Напрями покращення фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. Тези міжнародної вузівської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених ЖДТУ. 2016. №10. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/5519> (дата звернення 04.06.2025).

19. Болухан І.С. Необхідність оцінки фінансового стану підприємства. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. 2016. №5. URL: <http://eztuir.-ztu.edu.ua/123456789/3959> (дата звернення 04.06.2025)

20. Гавкалова Н.Л., Акімова Л.М., Зілінська А.С., Лукашев С.В., Аведян Л.Й., Акімов О.О. Функціонування об'єднаних територіальних громад

та визначення основних проблем організаційного забезпечення управління місцевими бюджетами. Проблеми теорії та практики фінансово-кредитної діяльності. 2022.№ 2(43). С. 107-117. DOI: 10.55643/fcaptr.2.43.2022.3708 (дата звернення 21.05.2025)

21. Економіка підприємства: теорія та практика: Матеріали XII Всеукр. студент. наук.-практ. Інтернет-конф. (20-21 квіт. 2023 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, О. М. Завадська. Електрон. дані. Луцьк : ВІП ЛНТУ. 2023. 172 с.

22. Артими-Дрогомирецька З.Б., Вовк В.Р., Дацко М.В. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисциплін спеціалізації для студентів другого року навчання спеціальності 051 “Економіка” освітньої програми “Економічна кібернетика”. Львів, 2020. 80 с.

23. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. Економічний часопис Волинського Національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 32. С. 32-42.

24. Гриценко Л.Л., Боярко І.М., Шамкало К. Ю. Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств. Проблеми обліку, аналізу і аудиту. 2019. № 2. С. 108-115.

25. Довбня С. Б., Папуша І. В. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства: стратегічний аспект. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2024 №14. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-19> (дата звернення 05.06.2025).

26. ТОВ «Хмельницьк-Млин». Про компанію. <https://www.khmelnyskyi-mlyn.com.ua/about> (дата звернення 05.06.2025).

27. Schleich B., Anwer N., Mathieu L., Wartzack S. Shaping the digital twin for design and production engineering. CIRP- Ann. Manuf. Technol., 2017. vol. 66, no. 1, pp. 141–144.

28. Rosen R., Wichert G.V., Lo G., Bet-tenhausen K.D., About the importance of autonomy and digital twins for the future of manufacturing.’ IFAC-Papersonline, vol. 48, no. 3, pp. 567-572

29. How Much Does It Cost To Develop A Digital Twin Application (2024),
URL: <https://risingmax.com/blog/digital-twin-development-cost> (дата звернення
08.06.2025)

ДОДАТКИ